

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ СТАЛОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	6
1.1. Понятійний апарат теорії управління водокористуванням як складової національної економіки	6
1.2. Наукові засади формування системи сталого водокористування як складової національної економіки	20
1.3. Політика формування та реалізації дії системи сталого водокористування як перифраз органічності функціонування національного господарства.....	32
1.4. Інтегрована концепція формування в Україні системи сталого водокористування	51
РОЗДІЛ 2 МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СТАЛОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ У РЕСУРСНИХ ОБМЕЖЕННЯХ	69
2.1. Особливості функціонування системи природокористування в ринковій економіці	69
2.2. Принципи функціонування економічного механізму водокористування в Україні. 87	
2.3. Макроекономічне регулювання у сфері природокористування	117
2.4. Методичні підходи до оцінювання ефективності водокористування	131
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ СТАЛОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ	152
3.1. Системоутворюючі регулятори економічного механізму сталого водокористування та його результативність	152
3.2. Ретроспективний аналіз та моделювання фінансових потоків у процесі водокористування	169
3.3. Методичні підходи до оцінювання та прогнозування результативності системи сталого водокористування.....	201
РОЗДІЛ 4 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ СТАЛОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	217
4.1. Паспортизація галузей і технологій та регіонів за фактором «результативність управління водокористуванням».....	217
4.2. Прогнозування основних макроекономічних показників України та рівнів результативності управління водокористуванням	243
4.3. Розробка комплексу заходів інтегрованої політики для реалізації на практиці об'єктно-цільової управлінської технології сталого водокористування	255
ВИСНОВКИ	273
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	276

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ СТАЛОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	6
1.1. Понятійний апарат теорії управління водокористуванням як складової національної економіки	6
1.2. Наукові засади формування системи сталого водокористування як складової національної економіки	20
1.3. Політика формування та реалізації дії системи сталого водокористування як перифраз органічності функціонування національного господарства.....	32
1.4. Інтегрована концепція формування в Україні системи сталого водокористування	51
РОЗДІЛ 2 МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СТАЛОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ У РЕСУРСНИХ ОБМЕЖЕННЯХ	69
2.1. Особливості функціонування системи природокористування в ринковій економіці	69
2.2. Принципи функціонування економічного механізму водокористування в Україні. 87	
2.3. Макроекономічне регулювання у сфері природокористування	117
2.4. Методичні підходи до оцінювання ефективності водокористування	131
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ СТАЛОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ	152
3.1. Системоутворюючі регулятори економічного механізму сталого водокористування та його результативність	152
3.2. Ретроспективний аналіз та моделювання фінансових потоків у процесі водокористування	169
3.3. Методичні підходи до оцінювання та прогнозування результативності системи сталого водокористування.....	201
РОЗДІЛ 4 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ СТАЛОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	217
4.1. Паспортизація галузей і технологій та регіонів за фактором «результативність управління водокористуванням».....	217
4.2. Прогнозування основних макроекономічних показників України та рівнів результативності управління водокористуванням	243
4.3. Розробка комплексу заходів інтегрованої політики для реалізації на практиці об'єктно-цільової управлінської технології сталого водокористування	255
ВИСНОВКИ	273
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	276

ВСТУП

В даний час в Україні одночасно потребують розв'язку завдання раціонального використання природних водних об'єктів (водоресурсної частини) та ефективного функціонування водогосподарського виробництва у контексті водозабезпечення (у повній мірі) споживачів на умовах дотримання екологічних вимог із урахуванням соціальних, економічних, техніко-технологічних, світоглядних і культурних потреб українського соціуму задля стійкості та збалансованості національного господарства. Саме на це спрямована система сталого водокористування (ССВ) - множина взаємопов'язаних функціональних елементів водокористування, що утворюють єдине ціле, органічно взаємодіючи із середовищем національної економіки та між собою.

Теоретичним і прикладним аспектами розв'язання проблеми забезпечення сталого розвитку водокористування в Україні займаються фахівці різних наукових сфер – економісти, екологи, юристи тощо. Вказана проблематика займає чільне місце серед напрацювань представників таких галузей науки (за сучасною градацією) як економіка та управління національним господарством і економіка природокористування та охорони еавколишнього середовища. Ключові тенденції розвитку водогосподарського комплексу України викладені в розробках наукових колективів, окремих дослідників та науковців – практиків. В цілому вже сформовано основні теоретичні та прикладні положення щодо збереження водних ресурсів держави, досліджено їх особливості та характеристики, запропоновано шляхи підвищення ефективності функціонування водогосподарського комплексу. Однак, урахуовуючи важливість вирішення проблеми гарантування розвитку національної економіки, доцільним є розгляд водокористування саме через призму забезпечення сталого розвитку водогосподарських систем.

На наш погляд, необхідною умовою ефективної реалізації функцій держави в управлінні водокористуванням задля забезпечення стійкості та надійності національної економіки – є інтеграційний підхід до створення і запровадження у практику концепції формування в Україні системи сталого водокористування, яка б передбачала всебічне розширення, поглиблення та інтенсифікацію процесів освоєння водних ресурсів, збалансованості функціонування водогосподарського виробництва та раціоналізацію водокористування. Це передбачає синхронність та результативність функціонування усіх складових водогосподарського комплексу.

Принципи сталого розвитку, що декларують розвиток національної економіки паралельно з мінімізацією шкідливого впливу людини на природне середовище вимагають використання саме інтегрованого підходу до вирішення висунутої проблеми, тим більш, у сфері раціоналізації водокори-

ВСТУП

В даний час в Україні одночасно потребують розв'язку завдання раціонального використання природних водних об'єктів (водоресурсної частини) та ефективного функціонування водогосподарського виробництва у контексті водозабезпечення (у повній мірі) споживачів на умовах дотримання екологічних вимог із урахуванням соціальних, економічних, техніко-технологічних, світоглядних і культурних потреб українського соціуму задля стійкості та збалансованості національного господарства. Саме на це спрямована система сталого водокористування (ССВ) - множина взаємопов'язаних функціональних елементів водокористування, що утворюють єдине ціле, органічно взаємодіючи із середовищем національної економіки та між собою.

Теоретичним і прикладним аспектами розв'язання проблеми забезпечення сталого розвитку водокористування в Україні займаються фахівці різних наукових сфер – економісти, екологи, юристи тощо. Вказана проблематика займає чільне місце серед напрацювань представників таких галузей науки (за сучасною градацією) як економіка та управління національним господарством і економіка природокористування та охорони еавколишнього середовища. Ключові тенденції розвитку водогосподарського комплексу України викладені в розробках наукових колективів, окремих дослідників та науковців – практиків. В цілому вже сформовано основні теоретичні та прикладні положення щодо збереження водних ресурсів держави, досліджено їх особливості та характеристики, запропоновано шляхи підвищення ефективності функціонування водогосподарського комплексу. Однак, урахуовуючи важливість вирішення проблеми гарантування розвитку національної економіки, доцільним є розгляд водокористування саме через призму забезпечення сталого розвитку водогосподарських систем.

На наш погляд, необхідною умовою ефективної реалізації функцій держави в управлінні водокористуванням задля забезпечення стійкості та надійності національної економіки – є інтеграційний підхід до створення і запровадження у практику концепції формування в Україні системи сталого водокористування, яка б передбачала всебічне розширення, поглиблення та інтенсифікацію процесів освоєння водних ресурсів, збалансованості функціонування водогосподарського виробництва та раціоналізацію водокористування. Це передбачає синхронність та результативність функціонування усіх складових водогосподарського комплексу.

Принципи сталого розвитку, що декларують розвиток національної економіки паралельно з мінімізацією шкідливого впливу людини на природне середовище вимагають використання саме інтегрованого підходу до вирішення висунутої проблеми, тим більш, у сфері раціоналізації водокори-

ствання в Україні. Поряд із цим, у положеннях ЗУ «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики» визнано наступне:

стор. 4: «Не зважаючи на те, що Україна є однією з найменш водо забезпечених країн Європи, водокористування в Україні здійснюється переважно нераціонально, непродуктивні витрати води збільшуються, об'єм придатних до використання водних ресурсів внаслідок забруднення і виснаження зменшується. Практично всі поверхневі водні джерела і ґрунтові води забруднені. Основні речовини, які призводять до забруднення – сполуки важких металів, сполуки азоту та фосфору, нафтопродукти, феноли, сульфати, поверхнево-активні речовини. Інтенсивна евтрофікація внутрішніх водойм призводить до погіршення стану Чорного та Азовського морів»;

стор. 5: «Останнім часом внаслідок широкомасштабної інтенсифікації сільського господарства площі земель, схильних до різних видів деградації, значно збільшилися. Наслідками погіршення якості земель, є їх перезволоження, заболочення, процеси засолення, підкислення, дефляція, водна ерозія й осолонцювання»;

стор. 12: «Запропоновано впровадження інтегрованого управління водними ресурсами, що призведе до значного покращання стану водойм. Очікується, що підприємства скидатимуть у міську мережу водовідведення тільки повністю очищені стоки за рахунок повсюдного встановлення сучасних локальних систем очистки».

Слід засвідчити, що політика у сфері раціоналізації водокористування в Україні та органічність функціонування національного господарства матиме на меті виконання багаторівневої низки завдань, розв'язання яких вимагатиме відмінних підходів до етапів як їхнього формування, так і реалізації. Зокрема, можна представити низку процесів, які на наше переконання, слід враховувати в якості пріоритетних напрямів реалізації дії новоствореної системи сталого водокористування.

Дане наукове дослідження спрямоване на розробку інтегрованої концепції управління водокористуванням на основі вхідних положень теорії формування системи сталого водокористування, результатів поглибленого аналізу вагомості політики формування та реалізації дії досліджуваного системного утворення, забезпечення органічності функціонування національної економіки в сучасних умовах господарювання.

ствання в Україні. Поряд із цим, у положеннях ЗУ «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики» визнано наступне:

стор. 4: «Не зважаючи на те, що Україна є однією з найменш водо забезпечених країн Європи, водокористування в Україні здійснюється переважно нераціонально, непродуктивні витрати води збільшуються, об'єм придатних до використання водних ресурсів внаслідок забруднення і виснаження зменшується. Практично всі поверхневі водні джерела і ґрунтові води забруднені. Основні речовини, які призводять до забруднення – сполуки важких металів, сполуки азоту та фосфору, нафтопродукти, феноли, сульфати, поверхнево-активні речовини. Інтенсивна евтрофікація внутрішніх водойм призводить до погіршення стану Чорного та Азовського морів»;

стор. 5: «Останнім часом внаслідок широкомасштабної інтенсифікації сільського господарства площі земель, схильних до різних видів деградації, значно збільшилися. Наслідками погіршення якості земель, є їх перезволоження, заболочення, процеси засолення, підкислення, дефляція, водна ерозія й осолонцювання»;

стор. 12: «Запропоновано впровадження інтегрованого управління водними ресурсами, що призведе до значного покращання стану водойм. Очікується, що підприємства скидатимуть у міську мережу водовідведення тільки повністю очищені стоки за рахунок повсюдного встановлення сучасних локальних систем очистки».

Слід засвідчити, що політика у сфері раціоналізації водокористування в Україні та органічність функціонування національного господарства матиме на меті виконання багаторівневої низки завдань, розв'язання яких вимагатиме відмінних підходів до етапів як їхнього формування, так і реалізації. Зокрема, можна представити низку процесів, які на наше переконання, слід враховувати в якості пріоритетних напрямів реалізації дії новоствореної системи сталого водокористування.

Дане наукове дослідження спрямоване на розробку інтегрованої концепції управління водокористуванням на основі вхідних положень теорії формування системи сталого водокористування, результатів поглибленого аналізу вагомості політики формування та реалізації дії досліджуваного системного утворення, забезпечення органічності функціонування національної економіки в сучасних умовах господарювання.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ СТАЛОГО
ВОДОКОРИСТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ

1.1. Понятійний апарат теорії управління водокористуванням як складової національної економіки

Невід’ємною складовою національного багатства та важливою умовою ефективного суспільного розвитку є водні ресурси. Розвиток промисловості, сільського господарства, прискорені темпи житлово-комунального будівництва у другій половині ХХ століття зумовили підвищення значення водних ресурсів для національної економіки, що і призвело до розбудови галузі водного господарства. Признаємо і те, що водне господарство України є визначальною частиною економіки держави. Воно впливає на розвиток та розміщення продуктивних сил, створення необхідних соціальних і побутових умов життя населення та тісно пов’язане, майже, з усіма галузями національної економіки.

Основна виробнича діяльність водогосподарського комплексу спрямована на регулювання і територіальний розподіл водних ресурсів з метою забезпечення усіх споживачів народного господарства та населення водою відповідної якості у необхідній кількості. При цьому, виконується видобування, обробка, відтворення, регулювання, зберігання, подача води і відведення використаної, а також запобігання шкідливій дії вод на *навколишнє природне середовище* (НПС) в межах басейнів річок. Разом із тим, для збереження якісного водного середовища основна виробнича діяльність водного господарства повинна бути спрямована на забезпечення раціонального водокористування, виконання комплексу робіт з покращення екологічного стану водних об’єктів і запобігання шкідливій дії вод. Ці різнохарактерні види галузевого виробництва органічно взаємопов’язані, що забезпечує задоволення обґрунтованих потреб у воді на основі комплексного і раціонального використання водних ресурсів [1]. При цьому, як вид економічної діяльності, водогосподарське виробництво тривалий час відносилось до невиробничої діяльності (невиробничої сфери), яка здійснюється не у вигляді виробництва продукції, а у виді послуг. Але, з 1997 року Україна поступово переходить на світову класифікацію видів економічної діяльності (КВЕД). І нині, відповідно сучасним уявленням, що спираються на європейський підхід,

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ СТАЛОГО
ВОДОКОРИСТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ

1.1. Понятійний апарат теорії управління водокористуванням як складової національної економіки

Невід’ємною складовою національного багатства та важливою умовою ефективного суспільного розвитку є водні ресурси. Розвиток промисловості, сільського господарства, прискорені темпи житлово-комунального будівництва у другій половині ХХ століття зумовили підвищення значення водних ресурсів для національної економіки, що і призвело до розбудови галузі водного господарства. Признаємо і те, що водне господарство України є визначальною частиною економіки держави. Воно впливає на розвиток та розміщення продуктивних сил, створення необхідних соціальних і побутових умов життя населення та тісно пов’язане, майже, з усіма галузями національної економіки.

Основна виробнича діяльність водогосподарського комплексу спрямована на регулювання і територіальний розподіл водних ресурсів з метою забезпечення усіх споживачів народного господарства та населення водою відповідної якості у необхідній кількості. При цьому, виконується видобування, обробка, відтворення, регулювання, зберігання, подача води і відведення використаної, а також запобігання шкідливій дії вод на *навколишнє природне середовище* (НПС) в межах басейнів річок. Разом із тим, для збереження якісного водного середовища основна виробнича діяльність водного господарства повинна бути спрямована на забезпечення раціонального водокористування, виконання комплексу робіт з покращення екологічного стану водних об’єктів і запобігання шкідливій дії вод. Ці різнохарактерні види галузевого виробництва органічно взаємопов’язані, що забезпечує задоволення обґрунтованих потреб у воді на основі комплексного і раціонального використання водних ресурсів [1]. При цьому, як вид економічної діяльності, водогосподарське виробництво тривалий час відносилось до невиробничої діяльності (невиробничої сфери), яка здійснюється не у вигляді виробництва продукції, а у виді послуг. Але, з 1997 року Україна поступово переходить на світову класифікацію видів економічної діяльності (КВЕД). І нині, відповідно сучасним уявленням, що спираються на європейський підхід,

водне господарство є виробництвом. Проте, слід розрізнати матеріальне та нематеріальне виробництво у цій сфері.

Тож, враховуючи вихідні положення теорій управління водним господарством та національної економікою, вважаємо за доцільне привести детальні пояснення проблематики щодо формування системи сталого водокористування як визначальної складової національної економіки.

У цій відповідності зазначимо, що водне господарство має свою природну сировину (водні ресурси) і власний виробничий процес забору та підготовки води до різних видів використання. Відповідно сучасної класифікації видів економічної діяльності (КВЕД ДК 009:2010), водне господарство займає проміжне або стикове положення між матеріальним та нематеріальним виробництвом. [2]. Виробничі процеси, притаманні водному господарству, мають риси саме промислового виробництва. Згідно КВЕД ДК 009:2010 процес промислового виробництва - це процес перероблення (механічного, хімічного, ручного тощо), який використовують для виготовлення нової продукції (споживчих товарів, напівфабрикатів чи засобів виробництва), оброблення товарів, які були у використанні, надання промислових послуг і який класифікують у секціях В "Добувна промисловість та розроблення кар'єрів", С "Переробна промисловість", Д "Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря", Е "Водопостачання; каналізація, поводження з відходами" та F "Будівництво"[3]. Тож, згідно положень національного законодавства вода стає продукцією, коли вона підготовлена до використання та відпускається або надається водокористувачам у встановленому порядку [4].

Сучасна система водного господарства охоплює водні об'єкти (річки, озера, ставки, підземні джерела та інші), регулюючі споруди, водоохоронні та інші водогосподарські споруди на них, а також мережі галузевого водокористування. І тому, необхідною умовою органічного функціонування цієї галузі є включення в її склад водних об'єктів (водних ресурсів та земельного водного фонду). Але, на відміну від інших природних ресурсів (земельних, мінеральних, лісових), використання води не вкладається у рамки звичайних виробничих процесів. Специфічними особливостями водних ресурсів, які мають визначальне значення для розвитку національної економіки та переходу нашої держави та її регіонів до сталого розвитку є наступні, які деталізовано нами у табл. 1.1.

Якщо все водне господарство, у широкому розумінні, прийняти за умовну відкриту систему водокористування держави (цільові функціонали якої спрямовано на забезпечення сталого водокористування), то її можна формалізувати у вигляді трьох підсистем: ресурсної, виробничої та споживчої.

водне господарство є виробництвом. Проте, слід розрізнати матеріальне та нематеріальне виробництво у цій сфері.

Тож, враховуючи вихідні положення теорій управління водним господарством та національної економікою, вважаємо за доцільне привести детальні пояснення проблематики щодо формування системи сталого водокористування як визначальної складової національної економіки.

У цій відповідності зазначимо, що водне господарство має свою природну сировину (водні ресурси) і власний виробничий процес забору та підготовки води до різних видів використання. Відповідно сучасної класифікації видів економічної діяльності (КВЕД ДК 009:2010), водне господарство займає проміжне або стикове положення між матеріальним та нематеріальним виробництвом. [2]. Виробничі процеси, притаманні водному господарству, мають риси саме промислового виробництва. Згідно КВЕД ДК 009:2010 процес промислового виробництва - це процес перероблення (механічного, хімічного, ручного тощо), який використовують для виготовлення нової продукції (споживчих товарів, напівфабрикатів чи засобів виробництва), оброблення товарів, які були у використанні, надання промислових послуг і який класифікують у секціях В "Добувна промисловість та розроблення кар'єрів", С "Переробна промисловість", Д "Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря", Е "Водопостачання; каналізація, поводження з відходами" та F "Будівництво"[3]. Тож, згідно положень національного законодавства вода стає продукцією, коли вона підготовлена до використання та відпускається або надається водокористувачам у встановленому порядку [4].

Сучасна система водного господарства охоплює водні об'єкти (річки, озера, ставки, підземні джерела та інші), регулюючі споруди, водоохоронні та інші водогосподарські споруди на них, а також мережі галузевого водокористування. І тому, необхідною умовою органічного функціонування цієї галузі є включення в її склад водних об'єктів (водних ресурсів та земельного водного фонду). Але, на відміну від інших природних ресурсів (земельних, мінеральних, лісових), використання води не вкладається у рамки звичайних виробничих процесів. Специфічними особливостями водних ресурсів, які мають визначальне значення для розвитку національної економіки та переходу нашої держави та її регіонів до сталого розвитку є наступні, які деталізовано нами у табл. 1.1.

Якщо все водне господарство, у широкому розумінні, прийняти за умовну відкриту систему водокористування держави (цільові функціонали якої спрямовано на забезпечення сталого водокористування), то її можна формалізувати у вигляді трьох підсистем: ресурсної, виробничої та споживчої.

Таблиця 1.1

Специфічні особливості водних ресурсів у контексті забезпечення переходу держави до сталого розвитку та розвитку національної економіки*

Соціально-економічні	Технологічні
має життєво важливе значення для людини, тваринного і рослинного світу і першочергове значення в підтриманні рівноваги екологічних систем у питаннях охорони природи;	якість води визначається різноманітними споживчими властивостями в різних сферах матеріального виробництва і суспільного споживання;
має суспільно-політичне і медико-демографічне значення для забезпечення достатнього рівня і якості життя населення України;	більш як 90,0% використовуваних у галузях економіки водних ресурсів є ресурсами поверхневого стоку річок України і гідравлічно пов'язаними з ними підземних вод;
річкові води є динамічними – переміщуються і концентруються вниз за течією, а транспортування водних ресурсів у бік від водотоку зазвичай пов'язане з великими капіталовкладеннями в канали, доводи і насосні станції;	існує нерівномірність річкового стоку як протягом року, так і за багаторічний період, що обумовлює необхідність його регулювання та породжує поняття про розрахунковий ступінь водо забезпечення національного господарства;
невідповідність існуючих режимів стоку річок і водоспоживання вимагає спеціальних заходів щодо забезпечення рівномірної подачі води для забезпечення сталого людського розвитку;	більшість гідровулів з регулюючими водосховищами є комплексними, тобто такими, що забезпечують матеріальний ефект одночасно у декількох галузях економіки (гідроенергетика, водозабезпечення, водний транспорт, рибне господарство, боротьба з паводками та інше);
при достатньо великому зростанні безворотного водоспоживання виникають незворотні порушення рівноваги екологічних систем у низовинах річок, дельтах, лиманах і прилеглих морських акваторіях, що накладає обмеження на можливе безворотне вилучення річкового стоку;	відпрацьована, у тому чи іншому технологічному процесі вода може частково або повністю повертатися після очистки в ті ж річкові водойми, що позитивно впливає на об'єм води в джерелі та забезпечує можливість повторного її використання у національному господарстві;
економічні оцінки щодо водних ресурсів можуть значно відрізнятися за величиною не тільки для різних річкових басейнів, але і для різних частин одного басейну з власними водогосподарськими балансами та змінюються в часі в міру розвитку водоспоживання і здійснення нових водогосподарських заходів.	необхідно здійснювати заходи щодо охорони водойм від забруднення стічними водами, адже якість води залежить від ступеня очищення стічних вод для харчової промисловості чи проведення інших водоохоронних заходів.

Джерело * Узагальнено та систематизовано у табличному вигляді автором

Таблиця 1.1

Специфічні особливості водних ресурсів у контексті забезпечення переходу держави до сталого розвитку та розвитку національної економіки*

Соціально-економічні	Технологічні
має життєво важливе значення для людини, тваринного і рослинного світу і першочергове значення в підтриманні рівноваги екологічних систем у питаннях охорони природи;	якість води визначається різноманітними споживчими властивостями в різних сферах матеріального виробництва і суспільного споживання;
має суспільно-політичне і медико-демографічне значення для забезпечення достатнього рівня і якості життя населення України;	більш як 90,0% використовуваних у галузях економіки водних ресурсів є ресурсами поверхневого стоку річок України і гідравлічно пов'язаними з ними підземних вод;
річкові води є динамічними – переміщуються і концентруються вниз за течією, а транспортування водних ресурсів у бік від водотоку зазвичай пов'язане з великими капіталовкладеннями в канали, доводи і насосні станції;	існує нерівномірність річкового стоку як протягом року, так і за багаторічний період, що обумовлює необхідність його регулювання та породжує поняття про розрахунковий ступінь водо забезпечення національного господарства;
невідповідність існуючих режимів стоку річок і водоспоживання вимагає спеціальних заходів щодо забезпечення рівномірної подачі води для забезпечення сталого людського розвитку;	більшість гідровулів з регулюючими водосховищами є комплексними, тобто такими, що забезпечують матеріальний ефект одночасно у декількох галузях економіки (гідроенергетика, водозабезпечення, водний транспорт, рибне господарство, боротьба з паводками та інше);
при достатньо великому зростанні безворотного водоспоживання виникають незворотні порушення рівноваги екологічних систем у низовинах річок, дельтах, лиманах і прилеглих морських акваторіях, що накладає обмеження на можливе безворотне вилучення річкового стоку;	відпрацьована, у тому чи іншому технологічному процесі вода може частково або повністю повертатися після очистки в ті ж річкові водойми, що позитивно впливає на об'єм води в джерелі та забезпечує можливість повторного її використання у національному господарстві;
економічні оцінки щодо водних ресурсів можуть значно відрізнятися за величиною не тільки для різних річкових басейнів, але і для різних частин одного басейну з власними водогосподарськими балансами та змінюються в часі в міру розвитку водоспоживання і здійснення нових водогосподарських заходів.	необхідно здійснювати заходи щодо охорони водойм від забруднення стічними водами, адже якість води залежить від ступеня очищення стічних вод для харчової промисловості чи проведення інших водоохоронних заходів.

Джерело * Узагальнено та систематизовано у табличному вигляді автором